

Φορέας Υλοποίησης	: Ιταλική Σχολή Δικαστών
Τόπος Διεξαγωγής	: Ρώμη
Ημερομηνία	: 25-26/10/2012
Τίτλος Σεμιναρίου	: A European approach to judicial training on trafficking in human beings
Συμμετέχοντες	: Χαράλαμπος Μαυρίδης Πρόεδρος Πρωτοδικών και Αντώνιος Παπαματθαίου Αντεισαγγελέας Πρωτοδικών

Σχόλια

Θέμα: Διεθνής Συνάντηση Δικαστών & Εισαγγελέων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Τουρκίας σχετικά με την προσέγγιση σε Ευρωπαϊκό επίπεδο της επιμόρφωσης των Δικαστικών Λειτουργών σε θέματα που αφορούν την εμπορία ανθρώπων (Towards a European approach to judicial training on trafficking in human beings), που έλαβε χώρα στην Ρώμη στις 25 και 26 Οκτωβρίου 2012 υπό την αιγίδα και συνδιοργάνωση των Εθνικών Σχολών Δικαστικών Λειτουργών της Ολλανδίας, της Πολωνίας καθώς και του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου της Ιταλικής Δημοκρατίας.

Σε συνέχεια της παρουσίας μας και ενεργούς συμμετοχής μας στην ως άνω συνάντηση και της εκπροσώπησης της Χώρας μας από πλευράς Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών, έχουμε την τιμή να Σας αναφέρουμε τα εξής:

1)Γενικά:

Επρόκειτο για τη δεύτερη συνάντηση – σεμινάριο από μία σειρά τριών συναντήσεων – σεμιναρίων ιδίου περιεχομένου που αποσκοπούσε σε επιμορφωτικού χαρακτήρα παρουσίαση των τελευταίων νομοθετικών και νομολογιακών εξελίξεων σε Ευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με το προαναφερθέν αντικείμενο, ακολουθούμενη από συζήτηση στρογγυλής τραπέζης

Υπήρξε δε περαιτέρω παρουσία και συμμετοχή εκπροσώπων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EU – Anti Trafficking Coordinator), της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Eurojust, του ΟΑΣΕ (Special Representative and Coordinator for Combating Trafficking in Human Beings) καθώς και του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου για την πρώην Γιουγκοσλαβία.

2. Θεματολογία - Ζητήματα που παρουσιάστηκαν και αναλύθηκαν από τους συμμετέχοντες.

Η θεματολογία που συζητήθηκε ήταν:

1) Βέλτιστες πρακτικές σε περιπτώσεις εμπορίας ανθρώπων σχετικώς με τις έρευνες και την αξιοποίηση των αποδεικτικών μέσων στην επ' ακροατηρίω διαδικασία.

Σχετικώς με το παραπάνω αναφέρθηκε (ιδίως από τους συνδιοργανωτές Ιταλούς συναδέλφους) ότι η καλύτερη, κατά την άποψή τους προσέγγιση, είναι η αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων ως μορφή «λαθρεμπορίας» ανθρώπων. Για το λόγο αυτό κρίθηκε ότι αστυνομικές μέθοδοι όπως αυτή της «ελεγχόμενης μεταφοράς» (control delivery) δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτές για το λόγο ότι τίθενται σε άμεσο κίνδυνο οι ζωές τόσο των θυμάτων όσο και των αστυνομικών υπαλλήλων που επιχειρούν για το λόγο ότι στις περιπτώσεις αυτές η μεταφορά δεν είναι πράγματι απολύτως ελεγχόμενη ούτε απολύτως διασφαλισμένη από τις Αστυνομικές Αρχές. Ως εκ τούτου δεν προτείνεται ως μέθοδος για σύλληψη και απόδειξη του εγκλήματος. Αντιθέτως αυτό που παρουσιάστηκε ως προτεινόμενο ήταν η μέθοδος της εκ του σύνεγγυς

παρακολουθήσεως χωρίς άμεση εμπλοκή των προανακριτικών υπαλλήλων όπως και της παρακολουθήσεως όλων των επικοινωνιών.

2) Νομοθετικό Πλαίσιο της προστασίας μαρτύρων.

Αναφέρθηκαν, από την εκπρόσωπο της Πολωνίας, τα εξής νομοθετικά κείμενα: α) UN Convention against Transnational Organized Crime (άρθρα 24 και 25) που θεμελιώνει υποχρέωση των κρατών μελών να παράσχουν αποτελεσματική προστασία από αντεκδίκηση και εκφοβισμό τους μάρτυρες, β) το πρόσθετο πρωτόκολλο της παραπάνω συμβάσεως (Assistance & Protection) (άρθρο 6), γ) Decision No 557 of OSCE, της 24^{ης} Ιουλίου 2003 (“action plan to Combat Trafficking in Human Beings), δ) Council of Europe Convention on Action Against Trafficking in Human Beings (άρθρα 11, 28 και 30), ε) Council Framework Decision 2001/220/JHA, στ) 2011/36/EU Directive της 05-4-2011, άρθρο 12§3 (“preventing human trafficking and protection of its victims”)

3) Δικονομικά Ζητήματα κατά την διάρκεια της αστυνομικής προανακρίσεως καθώς και κατά την επ’ ακροατηρίω διαδικασία.

Η προσέγγιση ότι το θύμα – μάρτυρας θα πρέπει να προστατευτεί μόνο αν συνεργαστεί προκειμένου για την σύλληψη και καταδίκη των δραστών της εμπορίας ανθρώπων θα πρέπει να εγκαταλειφθεί ως ξεπερασμένη και αναχρονιστική. Σημαντική προβληματική είναι η τυχόν «μη συνεργασία» των θυμάτων – μαρτύρων κατά την επ’ ακροατηρίω διαδικασία οπότε πρέπει να γίνει αξιοποίηση μόνο των μαρτυρικών καταθέσεων των αστυνομικών (όπως επί λέξει αναφέρθηκε από τους Ιταλούς συναδέλφους «legal pressure from defendants to the victims, should be “judged” and “weighted” by the Court», κατά πάγια νομολογία των δικαστηρίων της Ιταλίας)

4) Προστασία μαρτύρων και αποζημίωση θυμάτων σε υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων από την σκοπιά του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου για την πρώην Γιουγκοσλαβία.

Το παραπάνω Δικαστήριο έχει το δικό του κανονισμό (statute) και ενεργεί σύμφωνα με αυτόν και ιδίως κατά τα άρθρα 22, 34, 75 και 106 (rules of procedure and evidence, protection of victims and witnesses, compensation to victims)

5) Αστυνομική και Δικαστική Συνεργασία (σε επίπεδο Eurojust) σχετικά με την προστασία των μαρτύρων.

Ο αρμόδιος εκπρόσωπος της Eurojust (συνάδελφος από την Πολωνία) ανέφερε ότι για τις υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων τα αιτήματα για διεθνή αστυνομική και δικαστική συνεργασία μέσω της Eurojust είναι πολύ λίγα σχετικά με τον όγκο των υποθέσεων που υφίστανται εντός της Ενώσεως.

6) Ο ρόλος του συντονιστή της ομάδος της Ευρωπαϊκής Ενώσεως σχετικά με την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων.

Αναφέρθηκε: α) στις οδηγίες που έχουν εκδοθεί (όπως αυτές προαναφέρθηκαν υπό 2) καθώς και στο νέο σχέδιο οδηγίας που αναμένεται να εκδοθεί και θα περιλαμβάνει ειδικές ρυθμίσεις (στο άρθρο 17 αυτής) για την προστασία των μαρτύρων – θυμάτων εμπορίας ανθρώπων και β) στην έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για το Οργανωμένο Έγκλημα στην Ευρωπαϊκή Ένωση (European Parliament Report on organized crime in the EU).

7) Συνεργασία με τις τοπικές κοινωνίες στις δράσεις κατά της εμπορίας ανθρώπων.

Υπήρξε τοποθέτηση από την Ολλανδή συνάδελφο για δράσεις που έχουν αναπτυχθεί για την συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών στην αντιμετώπιση του φαινομένου.

8) Δικονομικά ζητήματα από πλευράς των θυμάτων της εμπορίας ανθρώπων κατά την επ' ακροατηρίω διαδικασία.

Εκφράστηκε από τους ομιλητές ότι αρκετές φορές τα θύματα – μάρτυρες στις υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων δεν είναι πρόθυμα να παράσχουν

την πλήρη αλήθεια (τις περισσότερες φορές από φόβο) στην επ' ακροατηρίω διαδικασία και συνεπώς για την επιτυχή έκβαση της υποθέσεως στο ακροατήριο απαιτείται η ύπαρξη και άλλων αποδεικτικών μέσων, πλην των μαρτυρικών καταθέσεων των θυμάτων.

Τέλος, εκφράστηκε η άποψη, και από τους εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, ότι θα πρέπει η Εισαγγελική Αρχή να ασκεί την πολιτική αγωγή η ίδια στις περιπτώσεις των αδικημάτων της εμπορίας ανθρώπων καθώς και ότι θα πρέπει να επιδικάζεται αποζημίωση στα θύματα ανεξαρτήτως του εάν υπέβαλαν σχετικό αίτημα. Υπάρχει δε σκέψη η σχετική πρόβλεψη να ενσωματωθεί στο υπό διαμόρφωση σχέδιο, της, αναμενόμενης να εκδοθεί, οδηγίας.

9. Πρόσφατη Νομολογία του ΕΔΔΔΑ

Παρουσιάστηκαν πρόσφατες (ακόμη και μη καθαρογραμμένες) αποφάσεις του ΕΔΔΔΑ με ιδιαίτερη αναφορά στις:

α) C.N. and V. vs. France (11 Οκτωβρίου 2012)

β) Rants vs. Cyprus and Russia

γ) Siliandin vs. France

δ) M. and others vs. Italy & Bulgaria

Ετέθη το ζήτημα της δημιουργίας βάσεων δεδομένων σχετικώς με αποφάσεις που αφορούν το έγκλημα της εμπορίας ανθρώπων και της δικονομικής αντιμετώπισης των προβλημάτων απόδειξης που προκύπτουν συνεχώς στην επ' ακροατηρίω διαδικασία ενώπιον των Δικαστηρίων όλων των κρατών μελών λόγω του δυσαπόδεικτου του αδικήματος και της άρνησης των θυμάτων – μαρτύρων να αποκαλύψουν όλες τις πτυχές της υποθέσεως.

Αναφέρθηκε επίσης ότι, ως ποσοστό, η εμπορία ανθρώπων (γυναικών και παιδιών) για σεξουαλική εκμετάλλευση είναι μεν μεγαλύτερο από αυτό την εμπορίας ανθρώπων για εργασία πλην όμως η δεύτερη περίπτωση είναι αυτή η οποία λαμβάνει το τελευταίο χρονικό διάστημα πολύ μεγάλες έως ανησυχητικές διαστάσεις.

3. Επισημάνσεις & Τοποθέτηση της Ελληνικής πλευράς

Από πλευράς μας επισημάνθηκε και αναλύθηκε πλήρως δια παρεμβάσεων αμφοτέρων των εκπροσώπων στην συζήτηση το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο τόσο από ουσιαστικής απόψεως όσο και από δικονομικής απόψεως.

Αναλύθηκε ιδίως (πέραν των θεμελιωδών διατάξεων των άρθρων 323 και 323^A του ΠΚ) η διάταξη του άρθρου 253^A του ΚΠΔ, «ανακριτικές πράξεις επί εγκληματικών οργανώσεων», με την δυνατότητα που δίδεται στις Δικαστικές και Αστυνομικές Αρχές για την χρήση ειδικών ανακριτικών τεχνικών η οποία καίτοι αφορά τις υποθέσεις τρομοκρατίας και τις περιπτώσεις των εγκληματικών οργανώσεων, δύναται να αξιοποιηθεί κατάλληλα οσάκις λαμβάνει χώρα εμπορία ανθρώπων, δια του συνδυασμού των διατάξεων των άρθρων 187§1, 323 και 323^A του ΠΚ και 253^A§1 του ΚΠΔ.

Ακόμη έγινε παρουσίαση της νομοθετικής προβλέψεως των διατάξεως των άρθρων 9 και 10 του ν.2928/2001 για την προστασία μαρτύρων και της δυνατότητας αναλογικής εφαρμογής της και στις περιπτώσεις των αδικημάτων της εμπορίας ανθρώπων και της εμπορίας δούλων.